

Vergaderjaar 2017–2018

33 529

Gaswinning

Nr. 496

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 27 juni 2018

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over de brief van 1 mei 2018 inzake de Jaarrapportage 2017 Onafhankelijke Raadsman over de klachten over de afhandeling van schade en de versterking van gebouwen als gevolg van de gaswinning in Groningen (Kamerstuk 33 529, nr. 461).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 26 juni 2018. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Diks

De griffier van de commissie,
Nava

1

Hoe is de forse stijging van het aantal klachten de afgelopen drie jaar met de jaren 2013 en 2014 te verklaren?

Antwoord

De Onafhankelijke Raadsman is in april 2013 ingesteld, in dat jaar zijn 55 klachten geregistreerd. In de jaren 2014 en 2015 ging het, om respectievelijk 176 en 267 klachten. In 2016 daalde het aantal meldingen klachten licht tot 240. In 2017 kwam het aantal klachten nog iets lager uit op 234.

Een aantal omstandigheden kunnen een verklaring bieden voor de stijging van het aantal klachten tussen 2013 en 2015. Zo was de Onafhankelijke Raadsman een gedeelte van 2013 nog niet operationeel en mogelijk ook nog niet breed bekend. Een derde van de bewoners die zich het afgelopen jaar bij de Onafhankelijke Raadsman heeft gemeld de organisatie kent door de omgeving (familie, vrienden, burens). Ook het relatief beperkt aantal schademeldingen in 2012 en 2013 (2.600 en 10.000) ten opzichte van 2014 (18.000), 2015 (29.000) en 2016 (18.000) zou een verklaring kunnen bieden.

2

Kunnen de gemelde klachten over de contourlijn verder worden toegelicht?

Antwoord

De behandeling van schade buiten de door NAM vastgestelde schadecontour is de afgelopen jaren een belangrijk thema geweest voor de Onafhankelijke Raadsman. Buiten de contour werd door NAM verondersteld dat schade niet door gaswinning uit het Groningenveld veroorzaakt zou kunnen zijn (causaliteit). NAM heeft de contourlijn echter losgelaten (Kamerstuk 33 529, nr. 280). In het nieuwe schadeprotocol (Kamerstuk 33 529, nr. 423), dat door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (hierna: TCMG) wordt uitgevoerd, wordt geen contourlijn gehanteerd. De TCMG kijkt individueel of schade naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de exploitatie van het Groningenveld zou kunnen zijn.

3

Kunt u toelichten waarom bij 45 klachten geen positief resultaat kon worden geboekt?

Antwoord

Veelal gaat het om inhoudelijke meningsverschillen waarbij partijen er, ook met hulp van de Onafhankelijke Raadsman, niet uitkomen. Die meningsverschillen kunnen betrekking hebben op de vraag of de schade door een aardbeving is veroorzaakt, de herstellmethode, de hoogte van het schadebedrag en de hoogte van bijkomende kosten.

4

Hoe verklaart u de afname in klachten over de hoogte van het schadebedrag?

Antwoord

De Raadsman gaat hier in zijn rapportage niet specifiek op in.

5

Welke maatregelen gaat u nemen om de stijging in het aantal klachten over de bewonersbegeleiders om te buigen?

Antwoord

Zodra de laatste «oude» schademeldingen een aanbod van NAM hebben ontvangen en bewoner hier, al dan niet met betrokkenheid van de Arbiter Bodembeweging, mee heeft ingestemd, komt aan de betrokkenheid van NAM bij de afhandeling van schade door gaswinning in Groningen een eind. De TCMG wijst per melding een zaakbegeleider aan die voor bewoners als contactpersoon fungeert.

6

Hoeveel geld is nodig volgens uw inschatting om de procedurele klachten zoveel mogelijk op te lossen? Wat is er nog meer nodig, naast geld?

Antwoord

Met het Besluit mijnbouwschade Groningen is de basis gelegd voor schade-afhandeling waarbij NAM op afstand staat. Veel klachten hadden betrekking op de rol van NAM in de procedure. Met een overname van de schadeafhandeling in het publieke domein geeft het Rijk gehoor aan deze klachten.

Voor het uitvoeren van het Besluit mijnbouwschade Groningen is voldoende geld beschikbaar. Om procedurele klachten op te lossen zal de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen vooral voldoende tijd gegend moeten worden om een slagvaardige organisatie op te bouwen.

7

Hoeveel schademeldingen waren in 2016 en 2017 afkomstig van buiten de contourlijn?

Antwoord

Dat is mij niet bekend. Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 2 heeft NAM de contourlijn losgelaten. De voormalige contourlijn is daarmee niet relevant voor de afhandeling van «oude» schademeldingen van voor 31 maart 2017, noch voor de afhandeling van nieuwe meldingen door de TCMG.

8

Hoe worden van de 2.000 nog openstaande schades van buiten de contourlijn die niet tot akkoord met de NAM komen over een schikking verder behandeld?

Antwoord

Alle oude openstaande schademeldingen ontvangen een aanbod van NAM. Indien een eigenaar het aanbod niet accepteert, kan het worden voorgelegd aan de Arbiter Bodembeweging. De NAM heeft aangegeven zich te verbinden aan uitspraken van de Arbiter.

9

Hoeveel zaken lopen een maand na uitspraak van de Arbiter nog? Hoeveel zaken lopen een half jaar na uitspraak nog?

Op welke wijze wordt gehoor gegeven aan de aanbeveling dat de afwikkeling van een schadeclaim na uitspraak van de Arbiter snel verbeterd moet worden?

Antwoord

Het is niet geheel duidelijk hoeveel eigenaren zich na een uitspraak door de Arbiter Bodembeweging niet kunnen verenigen met de wijze waarop NAM hier een vervolg aan geeft. De Onafhankelijke Raadsman kent twaalf meldingen waarbij na een uitspraak van de Arbiter Bodembeweging opnieuw discussie ontstaat over het schadebedrag. Deze discussie is vaak het gevolg van een uitspraak waarin de Arbiter Bodembeweging NAM

opdraagt schade te vergoeden die nog niet is berekend. Over de omvang van de schadevergoeding kan dan opnieuw discussie ontstaan.

In de voortgangsgesprekken die de commissaris van de Koning en ik voeren met NAM over de afhandeling van oude schadegevallen heb ik opgeroepen om voortvarend uitvoering te geven aan uitspraken van de Arbitrer. Zowel NAM als de Arbiters Bodembeweging zijn zich bewust van het signaal dat door de Onafhankelijk Raadsman is afgegeven. Met duidelijke uitspraken en een coöperatieve opstelling wordt getracht conflicten na een uitspraak van de Arbitrer Bodembeweging te voorkomen.

10

Kan worden toegelicht waarom het niet lukt de communicatie te verbeteren? Op welke wijze wordt ingezet op verbetering van de communicatie en hoe wijkt deze inzet af van de werkwijze in de afgelopen jaren?

Antwoord

De afgelopen jaren waren vele organisaties betrokken binnen de schade-afhandeling. In deze omstandigheden is het lastig om alle betrokkenen te voorzien van de informatie waar behoefte aan is. Met de komst van de TCMG wordt beoogd langjarig een stabiele werkwijze te creëren waarmee vlot duidelijkheid kan worden geschapen voor betrokkenen.

11

Op welke wijze wordt er voor gezorgd dat de TCMG schadegevallen sneller en efficiënter gaat afhandelen dan de NAM?

Antwoord

In het schadeprotocol is afgesproken dat er een uitgebreide en een eenvoudige procedure komt bij het afwikkelen van schade. In de werkwijze die de TCMG heeft gepubliceerd is gesteld dat deze eenvoudige procedure wordt ingericht voor schadegevallen onder 10.000 euro waar niet de problematiek van oude niet afgewikkelde schades speelt. TCMG schat in dat ongeveer 80% van de meldingen in deze categorie valt. Met deze eenvoudige procedure wordt getracht om het proces te versnellen waardoor ook de bewoner wordt ontlast. Naast het instellen van deze procedure kijkt de TCMG naar andere manieren om het proces te versnellen, zonder daarbij de aandacht voor de burger en de zorgvuldigheid uit het oog te verliezen.

12

Hoe wordt voor oude schadegevallen het bod van de NAM op fatsoenlijkheid en volledigheid gecontroleerd?

Antwoord

Het aanbod van NAM behelst een bedrag dat contant kan worden ontvangen. Er kan echter ook worden gekozen voor schadeherstel door het CVW. Als een bewoner zich niet kan verenigen met het aanbod kan die zich wenden tot de Arbitrer Bodembeweging. De Arbitrer Bodembeweging zal het aanbod toetsen en daarbij zo nodig een deskundige inschakelen.

13

Hoeveel van de ruim 6.000 oude schademeldingen is naar tevredenheid van de gedupeerden afgehandeld?

Antwoord

Op 1 juni 2018 heb ik uw Kamer de tweede voortgangsrapportage van NAM aangeboden (Kamerstuk 33 529, nr. 470). In de rapportage staat dat inmiddels 3.306 eigenaren het aanbod hebben geaccepteerd. Ik verwacht

uw Kamer op korte termijn de laatste stand van zaken van de afhandeling van de oude gevallen te kunnen sturen.

14

Is bij klachten over de causaliteit wel met zekerheid een ander oorzaak van de schade vastgesteld? Zo nee, waarom wordt dan toch vastgesteld dat de schade niet het gevolg van de bevingen is?

Hoeveel van deze klachten zijn inmiddels naar tevredenheid van de gedupeerden afgehandeld?

Antwoord

Het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht is van toepassing op schade die door gaswinning uit het Groningenveld ontstaat. Hierbij geldt ook de regel dat fysieke schade aan gebouwen en werken, die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de exploitatie van het Groningenveld zou kunnen zijn, vermoed wordt schade te zijn die veroorzaakt is door de exploitatie van het Groningenveld. Als dit niet redelijkerwijs is aan te nemen, bestaat geen plicht om te bepalen wat dan wel de oorzaak voor de schade is.

15

Op welke wijze wordt zo veel mogelijk ingezet op duurzaam herstel om vervolgschade te voorkomen?

Antwoord

De afhandeling van oude schadegevallen door NAM en de werkzaamheden van de TCMG zijn erop gericht om de schade te vergoeden. Het schadebedrag komt overeen met de kosten voor herstel en de directe gevolgschade. Er is echter geen garantie dat er niet opnieuw schade op zal treden als er herstel heeft plaatsgevonden.

16

Op welke wijze kan de lange duur van de trajecten worden verkort zonder afbreuk te doen aan zorgvuldigheid?

Hoeveel meer vertraging kunnen de mensen verwachten nu het versterkingsprogramma is opgeschort?

Antwoord

De TCMG maakt onderscheid tussen een eenvoudige en een uitgebreide procedure. De eenvoudige procedure is van toepassing op schademeldingen van maximaal € 10.000 waar niet de problematiek van oude, niet afgewikkelde schades speelt. Op de andere schademeldingen is de reguliere procedure van toepassing. Met dit onderscheid richt de TCMG zich op een versnelling van een groot deel van de schademeldingen en wordt zorgvuldigheid niet uit het oog verloren.

In mijn brief aan de bestuurders in Groningen van 22 mei 2018, die ik in afschrift aan uw Kamer heb aangeboden (Kamerstuk 33 529, nr. 468), heb ik toegelicht dat de versterkingsoperatie absoluut niet is stopgezet. In afwachting van het advies dat de Mijnraad uiterlijk 1 juli uitbrengt worden geen nieuwe versterkingsadviezen uitgebracht. Het traject van versterking van huizen van bewoners die al in het bezit zijn van een versterkingsadvies wordt gewoon voortgezet. Direct na het verschijnen van het advies van de Mijnraad ga ik in overleg met de regio over de wijze waarop een op veiligheid gerichte versterkingsoperatie verder moet worden vormgegeven.

17

Hoe wordt zo veel mogelijk ingezet op herstel met oog voor de erfgoedwaarde in plaats van zo snel en goedkoop mogelijk?

Antwoord

De TCMG is zich bewust van de bijzondere uitdaging die herstel van schade aan monumenten en ander erfgoed met zich mee brengt. Daarom ontwikkelt zij op dit moment aan een aparte werkwijze voor de afhandeling van schade aan deze panden. Daarvoor heeft de TCMG inmiddels ook de benodigde specialistische kennis aangetrokken.

18

Hoe wordt zo veel mogelijk ingezet op herstel met oog voor de eisen van de bewoners?

Antwoord

De afhandeling van oude schadegevallen door NAM en de werkzaamheden van de TCMG zijn erop gericht om ruimhartig de schade te vergoeden die door de exploitatie van het Groningenveld is ontstaan. Het schadebedrag komt overeen met de kosten voor herstel. Bewoners kunnen kiezen het schadebedrag uit te laten keren om daarmee meer controle te krijgen over de wijze van herstel.

19

Worden alle banden met de NAM als opdrachtgever verbroken?

Antwoord

Het CVW heeft als opdrachtnemer van NAM sinds januari 2015 de schademeldingen afgehandeld. Met het overgaan van het afhandelen van schademeldingen van CVW naar de TCMG is de schadeafhandeling in het publieke domein terecht gekomen. De leden van de TCMG zijn benoemd vanwege hun expertise en onafhankelijkheid. NAM heeft geen enkele rol in de besluitvorming op individuele schademeldingen en er is ook geen sprake van een opdrachtgeversrol richting de TCMG. Deze werkwijze wordt voor de langere termijn wettelijk vastgelegd. Het betreffende wetsvoorstel zal naar verwachting dit najaar bij uw Kamer voor behandeling worden aangeboden.

20

Hoe kan een duidelijke en eenduidige regeling worden opgezet los van de NAM die verkopers tijdig compenseert voor de waardevermindering van hun huis?

Antwoord

Het Hooggerechtshof heeft op 23 januari 2018 de daling van de waarde van woningen aangemerkt als schade ten gevolge van gaswinning in Groningen. In de uitspraak wordt ook geoordeeld dat deze waardedaling (ook) geldt als de betreffende woning niet is verkocht¹. NAM heeft een aantal jaar een waarderegeling uitgevoerd die alleen uitkeerde bij verkoop van een woning. Als gevolg van de uitspraak van de rechter, moet er een nieuwe werkwijze worden ontwikkeld. Ik wil een Commissie van Wijzen vragen de kenmerken van een regeling uit te werken.

21

Hoe en hoeveel wordt geïnvesteerd in voldoende kundig personeel bij de TCMG?

Antwoord

Bij het opzetten van de TCMG is gebruik gemaakt van de kennis en expertise van RVO om te komen tot een uitvoeringsorganisatie. RVO heeft externe deskundigen ingehuurd voor schadeopnames en op onderdelen personeel van de NCG overgenomen. Door zoveel mogelijk gebruik te

¹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHARL:2018:618>.

maken van de aanwezige expertise wordt de organisatie verder ingericht. De TCMG zal opgedane ervaringen blijven inzetten om de schade afhandeling zo snel en zorgvuldig mogelijk te laten verlopen. Contact met de burger staat hierin centraal. In deze leercurve wordt ook gezocht naar de optimale inzet van personeel voor een snelle afhandeling van schade. Afgesproken is dat de kosten voor de afhandeling van de schade worden doorberekend aan NAM.

22

Hoe en hoeveel wordt extra geïnvesteerd in voldoende kundig personeel bij de Arbiter Bodembeweging?

Antwoord

De komende periode zal duidelijk worden hoeveel bewoners met een «oude» schademelding van voor 31 maart 2017 het aanbod van NAM niet accepteren en hun zaak voorleggen aan de Arbiter Bodembeweging. Dan wordt ook verkend hoe het proces rondom de Arbiter Bodembeweging kan worden georganiseerd, zodat eigenaren die hier een beroep op doen zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen.

23

Welke oplossing kan mensen worden geboden die al jaren in strijd zijn met de NAM over de hoogte van de schadevergoeding, maar waar de Arbiter geen uitspraak (meer) in kan doen?

Antwoord

Alle nog openstaande schademeldingen van voor 31 maart 2017 ontvangen een aanbod NAM. Eigenaren die zich niet kunnen verenigen met dit aanbod hebben toegang tot de Arbiter Bodembeweging.

24

Kan verder worden toegelicht waarom niet aan het verzoek van de regio is voldaan om de lopende 1588 zaken af te handelen zoals gepland? Waar is de verwachting op gebaseerd dat er na verschijnen van de onderzoeken van KNMI en TNO opeens een geheel ander beeld van de woning en benodigde versterking zou ontstaan?

Waarom is gekozen voor deze benadering van het schenden van gemaakte afspraken, nu juist aan herstel van vertrouwen gewerkt moet worden? Hoe past dit in de aanbevelingen van de Raadsman en de toezegging in de brief dat «in deze gesprekken met de regio ik de aanbevelingen van de Raadsman (zal) meenemen»?

Antwoord

In mijn brief aan de bestuurders in Groningen van 22 mei 2018, die ik in afschrift aan uw Kamer heb aangeboden (Kamerstuk 33 529, nr. 468), heb ik uitgebreid toegelicht dat in afwachting van het advies van de Mijnsraad, dat uiterlijk 1 juli verschijnt, geen nieuwe versterkingsadviezen worden uitgebracht. Het huidige beeld van de benodigde versterking van de batch van 1.588 huizen is gebaseerd op de NPR-versie uit 2015 en op een structureel doorgaande gaswinning op een hoger niveau dan nu. In lijn met de aanbevelingen van de Raadsman zal de bewoners van deze huizen snel na 1 juli duidelijkheid worden geboden.

25

Kan worden toegelicht hoe gedupeerden zelf denken over het uitstellen van de versterkingsoperatie tot de toegezegde onderzoeken?

Antwoord

Ik ben mij er terdege van bewust dat een pas op de plaats, hoe kortstondig ook, onwelkom kan zijn voor mensen die al lang in een proces

van inspectie en risicobeoordeling zitten. Daar staat tegenover dat hiermee de kans wordt vergroot dat hun huis niet onnodig hoeft te worden gesloopt.

26

Kunt u aangeven hoe het staat met het bod van NAM voor de oude schadegevallen? Hoeveel gevallen hebben een aanbod gehad, en hoeveel aanbiedingen zijn geaccepteerd? Hoeveel gevallen hebben nog geen aanbod gehad, en moet er nog één krijgen?

Antwoord

Op 1 juni 2018 heb ik uw Kamer de tweede voortgangsrapportage van NAM aangeboden (Kamerstuk 33 529, nr. 470). Inmiddels is voor iets meer dan 91% (5.646) van de openstaande oude schademeldingen een aanbod verstuurd. Nog 553 aanbiedingen moeten worden verstuurd. Eigenaren hebben het aanbod in 59% van de gevallen (3.306) geaccepteerd. 7% van de eigenaren (392) heeft het aanbod afgewezen, in 35% van de gevallen (1.948) is nog geen reactie ontvangen.² Ik verwacht uw Kamer op korte termijn een nieuwe update te kunnen sturen.

27

Hoe ziet de operatie voor de huiseigenaren die een versterkingsadvies gehad hebben eruit? Wanneer wordt waar begonnen met de versterking? Worden bij deze versterkingsoperatie adequate normen gehanteerd? Sluit deze versterkingsoperatie aan bij de middelen voor de verduurzaming voor Groningen?

Antwoord

Het proces van versterken na het ontvangen van het versterkingsadvies is onder te verdelen in 2 delen: de ontwerpfase en de bouwfase.

Samen met de bewoner wordt een bouwplan uitgewerkt. Hierbij worden architecten, adviseurs, aannemers betrokken. Een woning staat niet op zichzelf maar staat in relatie tot een omgeving. Zeker waar het rijwoningen betreft, moeten keuze gezamenlijk worden gemaakt. Ten behoeve van de uitvoeringsomvang en planning wordt ook rekening gehouden met andere aspecten, zoals het absorptievermogen van een dorp. Bij de uitwerking moet rekening worden gehouden met vigerende wet- en regelgeving en met de actuele NPR voor wat betreft constructieve veiligheid.

Daarnaast zijn er verduurzamingsgelden beschikbaar van 7.000 euro per woning. Indien partijen willen koppelen om andere doelstellingen te verwezenlijken, dan kan dit worden gecombineerd in het ontwerp/de uitvoering. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld een stedenbouwkundige opgave.

Nadat de bewoner akkoord heeft gegeven op het definitieve ontwerp kunnen de benodigde vergunningen worden aangevraagd en kan de aannemer de werkzaamheden voorbereiden en uitvoeren. Indien de bewoner bij de uitvoering van de bouwwerkzaamheden niet in huis kan blijven wonen, wordt een tijdelijke woning (kosteloos) beschikbaar gesteld. Na oplevering van de werkzaamheden kan de bewoner zijn intrek weer nemen in zijn eigen woning.

De voorbereidingstijd voor nieuwbouw bedraagt ongeveer 1,5 tot 2 jaren. De voorbereidingstijd voor versterken varieert van een paar maanden tot

² Door afronding tellen de percentages niet op tot 100.

een jaar, afhankelijk van de complexiteit. Gedurende het gehele proces wordt de bewoner nadrukkelijk betrokken en daar waar kan ontzorgd.

28

Worden alle uitspraken van de arbiters uitgevoerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

NAM heeft tot op heden uitvoering gegeven aan de uitspraken van de Arbitrer Bodembeweging. In het verleden heeft dit in een aantal gevallen langer geduurd dan wenselijk doordat hernieuwde discussie kon ontstaan over de berekening van de kosten voor herstel conform de uitspraak. Bij het aanbod dat NAM doet in het kader van de afhandeling van oude schadegevallen een aanbod waarin ook herstel van zogenoemde C-schade is gecalculeerd. De verwachting is dat hiermee hernieuwde discussie over de kosten na een uitspraak van de Arbitrer wordt voorkomen.

29

Hoeveel oude schade gevallen hebben geen aanbod gehad en gaan dat ook niet krijgen? Waarom is dit het geval?

Antwoord

Alle oude openstaande schademeldingen ontvangen een aanbod van NAM. Zie het antwoord op vraag 26 voor de laatste stand van zaken.

30

Welke mogelijkheden zijn er volgens u om oude schadegevallen spoedig tot tevredenheid van bewoners op te lossen als NAM daar nu niet in slaagt? Is het mogelijk om bewoners een budget beschikbaar te stellen dat alleen voor de verbouwing van hun woning ingezet kan worden?

Antwoord

Bewoners die ontevreden zijn met het aanbod van NAM kunnen dit voorleggen aan de Arbitrer Bodembeweging. De inzet is erop gericht om schade die is geleden als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld te vergoeden. Er is geen aanleiding om bewoners budget voor een verbouwing beschikbaar te stellen. Bewoners kunnen voor uitbetaling van het schadebedrag kiezen en zijn dus wel vrij in de besteding van het schadebedrag.

31

Heeft u al contacten gelegd met RVO om hen te adviseren over een betere schadeafhandeling?

Antwoord

De TCMG is een onafhankelijke organisatie. Als systeemverantwoordelijke monitor ik de voortgang en de progressie in de afhandeling van de schades, maar actief sturen door middel van advies zou niet stroken met de onafhankelijke positie van de TCMG.

32

Schat u in dat de € 50 miljoen die extra beschikbaar is voor het «laatste aanbod» van de NAM voldoende is om iedereen tevreden te stellen?

Antwoord

De tweede voortgangsrapportage maakt duidelijk dat NAM hard werkt aan de afhandeling van de oude schademeldingen. Niet alle eigenaren zijn echter tevreden met het aanbod van NAM. Deze eigenaren kunnen het aanbod voorleggen aan de Arbitrer Bodembeweging. Met dit proces wordt geborgd dat NAM recht doet aan eigenaren met schade door gaswinning uit het Groningenveld, ongeacht de kosten die hiermee zijn gemoeid.

33

Weet u hoe vaak de NAM in totaal in hoger beroep is gegaan nadat de rechter een uitspraak had gedaan in het voordeel van een gedupeerde van aardbevings schade?

Antwoord

Navraag bij NAM leert dat zij sinds 2012 in Groningse fysieke schade zaken niet in hoger beroep is gegaan. Wel is NAM in hoger beroep gegaan in de zaak-WAG over waardedaling van woningen en in de zaak-Dijk over immateriële schade. Ten aanzien van de zaak-WAG heeft NAM overigens aangegeven niet in cassatie te gaan.

34

Hebt u er vertrouwen in dat RVO bij het opzetten van de TCMG voldoende luistert naar degenen die veel ervaring hebben met de problematiek?

Antwoord

De TCMG is een onafhankelijke organisatie, waardoor zij relatieve vrijheid heeft om zelf haar processen in te richten. Ik heb er vertrouwen in dat dat goed gebeurt en dat de TCMG daarbij de aanwezige kennis en expertise voldoende gebruikt, zoals ik ook in mijn antwoord op vraag 21 aangaf. Daarnaast onderhoudt TCMG contact met de verschillende stakeholders in de regio.

35

Hoe gaat bewoners meer duidelijkheid geboden worden over termijnen, processen, mogelijkheden en onmogelijkheden in het versterkingsprogramma?

Antwoord

Zodra het advies van de Mijnraad beschikbaar is, ga ik met de bestuurders in het gebied in overleg over de verdere inrichting en aansturing van het versterkingsprogramma. Het doel om duidelijkheid aan inwoners te kunnen bieden, zoals de Raadsman aanbeveelt, is daarbij richtinggevend.

36

Hoe gaat de aanbeveling dat bewoners die al lang op hun versterkingsadvies wachten snel duidelijkheid moeten krijgen opgevolgd worden? Hoe wordt de kwalificatie van de Raadsman dat «langer talmen maatschappelijk onverantwoord is» opgepakt?

Antwoord

Deze bewoners zal zo snel mogelijk na het advies van de Mijnraad, waarin de laatste inzichten ten aanzien van de veiligheid zijn verwerkt, duidelijkheid worden geboden.

37

Hoe wordt beoordeeld of er wel of geen sprake is van onomkeerbare stappen, waarover wordt gesproken in de begeleidende brief? Is de situatie denkbaar dat bij huizen waar al stappen in de versterking gezet zijn, toch wordt besloten «overige onomkeerbare stappen op te schorten»?

Antwoord

De versterking van huizen waarvoor de bewoners een versterkingsadvies hebben ontvangen of waar de uitvoering van de versterking al is gestart, wordt onverkort uitgevoerd. Een groot aantal huizen bevindt zich in een vroegere fase van de procedure. Daarin worden geen onomkeerbare stappen gezet, tot er meer duidelijkheid is over de ontwikkeling van de veiligheid.